

BK BIRLA CENTRE FOR EDUCATION
SARALA BIRLA GROUP OF SCHOOLS
SENIOR SECONDARY CO-ED DAY CUM BOYS' RESIDENTIAL SCHOOL
MID-TERM EXAMINATION 2023-24

SANSKRIT

Class : VII
Date : 11.10.2023
Admission No.:

Duration: 3 Hrs
Max. Marks: 80
Roll No.:

General Instructions:

1. इस प्रश्न पत्र के चार खण्ड हैं – क, ख, ग, और घ।
2. चारों खण्डों के प्रश्नों के उत्तर देना अनिवार्य है।
3. स्वच्छता के अभाव में अंक काटे जाएंगे।

खण्ड. क— अपठित गद्यांश

प्रश्न. 1. अधोलिखितं अपठित गद्यांश पठित्वा प्रदत्त प्रश्नानां उत्तराणि संस्कृतेन लिखत –

विश्वस्य उपलब्धासु भाषासु संस्कृतभाषा प्राचीनतमा भाषा अस्ति भाषा इयं अनेकाषाम् भाषाणां जननी मता ज्ञानविज्ञानयो निधि अस्यां भाषायां सुरक्षित संस्कृतस्य महत्त्वविषये केनापि कथितम् प्राचीनयो भारतस्य प्रतिष्ठे द्वे संस्कृतं संस्कृतिस्तथा। इयं भाषा अतीव वैज्ञानिकी केचन् कथयन्ति यत् संस्कृतमेव सङ्गणकस्य कृते सर्वोत्तमा भाषावर्तते संस्कृतस्य भाषाया प्रसिद्ध कवि कालिदासः अस्ति। तस्य प्रसिद्ध रचना मेघदूतम् अस्ति।

- क. का भाषा प्राचीनतमा भाषा अस्ति ? 1
i. षष्ठी ii. सप्तमी iii. तृतीया iv. संस्कृतं
- ख. इयं भाषा कीदृशी अस्ति ? 1
i. प्राचीनयो ii. सप्तमी iii. तृतीया iv. द्वितीया
- ग. संगणकस्य अत्र का विभक्ति ? 1
i. षष्ठी ii. सप्तमी iii. तृतीया iv. द्विती
- घ. नूतनतमा इत्यस्य विलोमपदं किं प्रयुक्तं ? 1
i. जननी ii. प्राचीतमा iii. अनूतनतमा iv. सर्वोत्तम
- ङ. संस्कृतस्य भाषाया प्रसिद्ध कवि कालिदासः अस्ति ? 1
i. जन ii. पतमा iii. कालिदासः iv. सर्वोत्तमा
- च. तस्य प्रसिद्ध रचना किम् अस्ति ? 1
i. जननी ii. प्राचीत iii. अनूत iv. मेघदूतम्
- छ. संस्कृतस्य महत्त्वविषये केनापि किं कथितम् ? 2
- ज. संस्कृतमेव कस्य कृते सर्वोत्तमा भाषा अस्ति ? 2

खण्ड. ख— व्याकरण

प्रश्न. 2. विकल्मेयः उचितम् उत्तरं चित्वा लिखत। 10

- i. लोट् लकार है ?
क. भविष्यकाल ख. भूतकाल ग. वर्तमान काल घ. आज्ञार्थक

ii. 'पश्यन्तु' शब्द का सही अर्थ है ?

क. वे दोनों देखें	ख. वे सब देखें	ग. तुम देखो	घ. इनमें से कोई नहीं
iii. ताः तानि पुस्तकानि यच्छन्तु में कर्ता पद है ?			
क. तानि	ख. पुस्तकानि	ग. यच्छन्तु	घ. ताः
iv. घा + क्त्वा			
क. घातुम्	ख. घाय	ग. घात्वा	घ. घाक्त्वा
v. तृ + तुमुन्			
क. तीर्त्वा	ख. तीर्तुम्	ग. तीर्त्वाम्	घ. तरितुम्
vi. उप + गम् + ल्यप			
क. उपगम्य	ख. उपगमय	ग. उपगत्वा	घ. उपगमन
vii. उद्याने ——— वृक्षौ स्तः ।			
क. द्वे	ख. द्वौ	ग. त्रयः	घ. त्रयम्
viii. ——— कुक्करः क्षेत्रे धावति ।			
क. एके	ख. एका	ग. एकम्	घ. एकः
ix. ——— कन्याः नृत्यन्ति ।			
क. त्रयः	ख. तिस्रः	ग. त्रीणि	घ. त्रयम्
x. ——— गृहाणि सन्ति ।			
क. नवम्	ख. नवानि	ग. नव	घ. नवः

खण्ड. ग- व्याकरण

- प्र. 3. विलोम पदानि मेलयत । 2
क. वदत	नश्यत
ख. जीवत	मौनं तिष्ठत
ग. स्तुवन्तु	आनयत
घ. नयत	निन्दन्तु
- प्र. 4. एकपदेन उत्तरत । 4
- क. शिक्षकः कस्य विषये वदति ?
ख. वयं कीदृशं वदामः ?
ग. प्राणिनां मध्ये कः श्रेष्ठः अस्ति ?
घ. छात्रजीवने किम् आवश्यकम् अस्ति ?
- प्र. 5. निम्न वाक्यानि संस्कृतभाषायाम् अनुवादं कुरुत । 4
- क. सभी वहाँ जाँ ।
ख. तुम दोनों जाओ ।
ग. हम सब शपथ धारण करते हैं ।
घ. मैं खेलकर पढ़ता हूँ ।
- प्र. 6. विशेषण। विशेष्येण सह मेलयत । 5
क. एका	हस्तयोः
ख. द्वे	पादौ
ग. द्वयोः	मुखस्य
घ. एकस्य	नेत्रे
ङ. द्वौ	जिह्वा

- प्र. 7. गम् (गच्छ) धातु के लोट्लकार (भविष्य काल) से रूप लिखो। 5
- प्र. 8. आकारान्त स्त्रील्लिंग ' रमा ' शब्दस्य रूप लिखत। 3
- प्र. 9. विकल्पेभ्यः उचितम् श्लोकान् मेलनं कुरुत। 4
- क. सुखार्थिनः कुतो विद्या, शास्त्रं तस्य करोति किम्।
 ख. व्यये कृते वर्धते एव नित्यं, विद्यार्थिनः कुतः सुखम्।
 ग. लोचनाभ्यां विहीनस्य, विद्याधनं सर्वप्रधानम्।
 घ. यस्य नास्ति स्वयं प्रज्ञा दर्पण किं करिष्यति।
- प्र.10. एकपदेन उत्तरत। 5
- क. पिपीलिका कुत्र अवसत् ?
 ख. वृक्षात् पर्णं कुत्र पतति ?
 ग. केन हीनाः न शोभन्ते ?
 घ. किं त्यजेत् ?
 ड. राजा कुत्र पूज्यते ?
- प्र.11. संस्कृतभाषायाम् अनुवादं कुरुत। 4
- क. सभी वहाँ जाएँ।
 ख. हम सब शपथ धारण करते हैं।
 ग. तुम दोनों जाओ।
 घ. वे सब मंदिर जाएँ।
- प्र.12. रिक्तस्थानानि चित्वा पूरयत। रिक्त स्थान चुनकर पूर्ण करो। 2
- क. ——— पचन्तु। तौ / ताः
 ख. सा ———। लिखताम् / लिखतु
- प्र.13. निम्नलिखितानि प्रश्नानानि दीर्घ उत्तरत लिखत। 4
- (क) प्राणिनां मध्ये कः श्रेष्ठः अस्ति ?
 (ख) छात्रजीवने किम् आवश्यकम् अस्ति ?
- प्र.14. अधोलिखितं पठित गद्यांश पठित्वा प्रदत्त प्रश्नानां उत्तराणि संस्कृतेन लिखत। 5
- सुख सिद्धार्थः समर्थश्च द्वे मित्रे आस्ताम्। सिद्धार्थस्य पिता सामान्यः अध्यापकः आसीत्। परन्तु समर्थस्य पिता रत्नव्यापारी आसीत्। तस्य गृह विशालम् आधुनिकैः सर्वविधैः साधनैः सम्पन्नम् आसीत्। तस्मिन् भवने द्वाविंश, तिषु प्रकोष्ठेषु, चतुश्चत्वारिंशत्द्वाराणि अष्टात्रिंशत् गवाक्षा एकत्रिंशत् विद्युत व्यजनानि सप्तविंशतिः दीपदण्डाःविंशतिःवातानुकूलानि च आसन्। गृहस्य समीपे एकम् उपवनम् आसीत्। तस्मिन् उपवने अष्टाविंशतिः अशोकवृक्षाः पञ्चत्रिंशत् पादपाः आसन्। गृहे पञ्चदश सेवकाः अहर्निशं सेवाकार्यम् अकुर्वन्।
- क. सिद्धार्थस्य पिता कः आसीत् ?
 ख. कति विद्युत व्यजनानि ?
 ग. समर्थस्य पिता कः आसीत् ?
 घ. कति पादपाः आसन् ?

ड. गृहस्य समीपे एकम् किम् आसीत् ?

प्र.15 स्वरुच्या विज्ञापनं निर्माणं कुरुत।

5

प्र.16. अधोलिखित कोअपि एकं विषये संस्कृते अनुच्छेदं लेखनं कुरुत।

5

क. अनुशासनम्

ख. व्यायामः

प्र.17. चित्रं दृष्ट्वा मंजूषायाः सहायतया पंच संस्कृतवाक्यानि लिखत।

5

बसयानम् , जनाः , वृक्षाः , स्त्री , गृहम् , बालाः , दृश्यन्ते , फलम्।

“ हार्दिक शुभकामनाएँ ”